

Skara kommun

skara.kommun@skara.se

Beslut för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

efter tillsyn i Katedralskolan Skara Ro B i Skara
kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skara kommun att senast den **20 oktober 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Skara kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8-9 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska kunna nå kunskapskraven.
- Rektorn ska se till att elevhälsans kompetenser medverkar i utredning om detta inte är uppenbart obehövligt.
- Rektorn ska se till att eleven ges särskilt stöd om utredningen visar att eleven behöver detta och att det fattas beslut om åtgärdsprogram som beskriver elevens behov samt de insatser som görs för att möta dessa behov.
- Rektorn ska se till att stödinsatserna som ges följs upp och utvärderas och att även detta arbete dokumenteras.

Introduktionsprogram

Skolinspektionen konstaterar att Skara kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att eleverna som läser på programinriktat individuellt val får en utbildning som är upplagd så att de så snart som möjligt ska kunna bli behöriga till nationellt program.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Skara kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att alla elever på skolenheten tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Skara kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att samtliga undervisande lärare för elever på yrkesprogrammen samverkar för att utbildningen ska bilda en helhet med utgångspunkt ifrån utbildningsmålen.
- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Rektorn ska se till att den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser alla elevers behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Skara kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att uppföljningen av introduktionsprogrammen ger en mer fullständig bild av resultaten på dessa program.
- Rektorn ska se till att samtliga undervisande lärare deltar i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Rektorn ska utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumentera dessa gällande hela skolenheten.

Bedömning

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Skara kommun under våren 2017. Katedralskolan Skara Ro B besöktes av Skolinspektionen den 15 och 16 mars 2017.

Tillsynen visar inte annat än att eleverna som går på Katedralskolan Ro B får en undervisning som motsvarar de krav som ställs i skollag och andra författningar. De flesta elever beskriver exempelvis att de har möjlighet att påverka innehåll och upplägg i undervisningen. Trots att studieron brister i flera undervisningsgrupper uppger eleverna samstämmt att de känner sig trygga och trivs på skolan. Däremot visar statistiken att kunskapsresultaten i flera fall är något lägre än vad som är genomsnittligt på motsvarande program i riket. Exempelvis är det en lägre andel av eleverna som fick gymnasieexamen.

Möjligheten att få stöd i skolarbetet är, för många elever, avgörande för kunskapsresultaten. Skolinspektionen bedömer att systematiken i detta arbete har stora brister på Katedralskolan Ro B. Trots att det finns många elever, både på introduktionsprogrammen och på de nationella programmen, som har svårigheter att uppnå kunskapskraven utreds inte elevernas behov enligt skollagens krav, vilket också leder till att eleverna riskerar att inte få det särskilda stöd de behöver. Bristen sammanhänger med att det på skolan under lång tid har saknats tillgång till viktig personal, såsom elevhälsa och studie- och yrkesvägledning, vilket i sin tur fått till följd att elevhälsan inte heller kunnat arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande.

Även det systematiska kvalitetsarbetet behöver förbättras för att rektorn ska kunna säkerställa att de utvecklingsinsatser som beslutas är de mest adekvata utifrån verksamhetens behov och författningarnas krav. Framförallt gäller detta uppföljning av resultaten inom introduktionsprogrammen som varit alltför begränsad. När det gäller uppföljningen och analysen av resultaten på de nationella programmen skulle dessa i högre utsträckning behöva göras under medverkan av samtliga lärare. Katedralskolan består av flera olika skolenheter och många lärare som undervisar eleverna, framförallt i de gymnasiegemensamma ämnena, tillhör en annan skolenhet. Därmed ingår dessa lärare inte heller i skolenhetens löpande arbete med planering och uppföljning. Huvudmannen behöver säkerställa att det finns förutsättningar för alla lärare att både samverka för att uppfylla utbildningens mål, men också delta i utvecklingsarbetet inom de program de undervisar på.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd vid Katedralskolan Ro B. Utredningen visar att det på skolenheten finns elever vars behov inte utreds, trots att eleverna har svårigheter som inte avhjälps med de extra anpassningar som eleverna ges. Exempelvis finns elever som har svårigheter att uppnå kunskapskraven i samtliga ämnen, men vars behov inte utretts. Att elevernas behov inte utreds sammanhänger med att lärare inte alltid anmäler befarade behov till rektorn och elevhälsan, delvis eftersom det inte upplevs leda till något. Elevhälsan saknar

viktiga nyckelkompetenser, har begränsad möjlighet att utreda och om en anmälan görs kan väntetiden för utredning bli lång. Det finns, enligt intervjuade grupper också flera exempel på elever som är i behov av särskilt stöd, men som inte ges sådant stöd i den omfattning eller på det sätt de behöver. Det finns även exempel på elever som ges särskilt stöd, men där insatserna inte är dokumenterade. På skolenheten finns inte ett enda åtgärdsprogram beslutat och inte heller några beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram, vilket är anmärkningsvärt eftersom det därmed inte finns någon överklagningsbar dokumentation gällande särskilt stöd för skolenhetens elever. Ovanstående innebär också att de stödinsatser som ges inte heller följs upp och utvärderas på det sätt författningarna kräver.

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska också utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om detta inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare anger skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning om särskilt stöd visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Lärarna som intervjuats beskriver olika sätt att ge extra anpassningar för elever som har svårigheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Lärarna uttrycker att de för det mesta har möjlighet att möta elevernas behov av extra anpassningar, men några uttrycker att det också finns elever som trots stora insatser skulle behöva mer. Lärarna säger att de saknar en specialpedagog att diskutera med när de inte själva kommer längre. Det finns inte heller något system för att dokumentera de extra anpassningarna säger en lärargrupp som intervjuats.

I den redogörelse som skickats till Skolinspektionen inför tillsynen skriver rektorn att läraren ska anmäla till ett så kallat samrådsmöte, när läraren befarar att en elev inte kommer nå kunskapskraven, trots att läraren provat olika lösningar. Samrådet består av rektorn, skolsköterska, kurator och vid behov studie- och yrkesvägledare, och här försöker de reda ut vad problemet är och hur de ska arbeta vidare med hjälp av lärare och elev, skriver rektorn vidare. Däremot finns det enligt den skriftliga redogörelsen ingen elev på skolenheten som efter utredning har bedömts vara i behov av särskilt

stöd. Det finns inte heller något aktuellt åtgärdsprogram eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Av intervju med både elevhälsa, rektorn och lärare framgår att det saknas både specialpedagog och psykologisk kompetens som är knutna till skolenheten.

En av lärargrupperna säger att de ibland lyfter elever som har svårigheter i skolarbetet till samråd. Dock händer ingenting efter ett sådant möte, säger lärarna och beskriver att de är pragmatiska. Eftersom det ändå inte finns någon specialpedagogisk hjälp att få innebär en anmälan till samråd bara onödig administration, säger en lärare. De har anmält flera elevärenden under tidigare läsår. Under det senaste halvåret har det emellertid inte förekommit en enda utredning av en elevs behov av särskilt stöd, uppger en av lärargrupperna. Även elevhälsans representanter beskriver brister i strukturen gällande arbetet med särskilt stöd på skolenheten och uppger att detta delvis sammanhänger med att det saknas specialpedagog. Elevhälsan beskriver att lärarna anstränger sig för att själva ge den hjälp eleverna behöver och bekräftar att lärarna helt enkelt inte anmäler när en elev riskerar att inte uppnå kunskapskraven. Detta är också en av orsakerna till att det saknas åtgärdsprogram på skolenheten, enligt elevhälsan. Om det är någon elev som faktiskt ska utredas kan det också ta lång tid innan utredning sker, uppger elevhälsan vidare. Psykologtjänsten har varit vakant under över ett år och under den tiden har det exempelvis inte förekommit några sådana utredningar.

Elevhälsans representanter uppger att de möter många elever som upplever stress eftersom de inte når kunskapskraven och ger exempel på elever som har F-varning i samtliga ämnen och som på grund av detta har regelbundna stödsamtal med kurator och skolsköterska men vars behov av särskilt stöd inte utretts. Även lärare ger exempel på elever som har mycket stora stödbehov men som det saknas både utredning och åtgärdsprogram för. Flera elever har också insatser i form av exempelvis enskild undervisning och någon elev går till en specialpedagog som finns knuten till en annan skolenhet, berättar lärare, men detta finns inte dokumenterat och behoven är inte utredda. I intervju med lärare framkommer att det också finns många elever som har hög frånvaro, vilket inte heller alltid uppmärksammas. Lärarna uttrycker att det finns ett behov av att även detta anmäls så att eleverna kan utredas av elevhälsan utifrån sin frånvaroproblematik.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen också intervjuat tre olika elevgrupper. Speciellt i en av grupperna med elever ifrån introduktionsprogram uttrycker flera elever att de inte får så mycket hjälp som de skulle behöva. En elev beskriver att hen efterfrågat mer hjälp i skolan under lång tid, men ännu inte fått någon. Ingen har heller förklarat varför det inte går att få hjälp, säger eleven. Även andra elever uttrycker att de inte får den hjälp de skulle behöva i skolan. Flera undervisningsgrupper har alltför många elever som läser olika saker, säger eleverna och beskriver att lärarna inte alltid hinner hjälpa alla. De uttrycker att de skulle behöva mer individuell hjälp än vad de får.

Även rektorn bekräftar i intervju att det finns brister i det särskilda stödet på skolenheten och uttrycker att detta sammanhänger med bristande tillgång till elevhälsans olika kompetenser. På den direkta frågan om avsaknaden av

åtgärdsprogram är ett resultat av att det saknas specialpedagog svarar rektorn ja. Utöver det som lärarna själva kan göra finns inte mer resurser att tillgå, eftersom det saknas både specialpedagog och tillräcklig tillgång till kurator. Rektorn bekräftar också att detta leder till att elever inte får det särskilda stöd de har behov av.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skara kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skara kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Introduktionsprogram

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i utformningen av introduktionsprogrammet programinriktat individuellt val, som innebär att eleverna inte ges förutsättningar att så snart som möjligt bli behöriga till nationellt program. Det framgår att det finns många elever som läser ett andra och till och med ett tredje år på programmet. Eleverna läser sina behörighetsgivande grundskoleämnen (engelska och matematik) samtidigt som de också läser motsvarande gymnasiekurser, trots att gymnasiekursen ska bygga på de kunskaper eleven ska ha fått på grundskolenivå. I något fall avslutas och betygsätts gymnasiekursen till och med innan grundskoleämnet avslutats, med resultatet att eleverna fått betyget F i gymnasiekursen. Detta upplägg, tillsammans med schemaläggning och brister i stöd, gör det svårt för eleverna att bli klara med sina grundskoleämnen och få behörighet. Sammantaget bedömer Skolinspektionen därför att utbildningen inte planerats på ett sådant sätt att eleverna på programinriktat individuellt val förbereds för studier.

Enligt skollagen är syftet med programinriktat individuellt val att eleven ska få en utbildning som är inriktad mot ett nationellt yrkesprogram och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet. Av förarbetena (prop. 2009/10 s.437) framgår vidare att även om vissa elever kan behöva läsa på programinriktat individuellt val under en längre tid än ett år ska utgångspunkten vara att förkunskapskraven och det särskilda stöd som varje elev har rätt att få ska möjliggöra för eleverna att bli behöriga inom högst ett år. Av ämnesplanerna för engelska och matematik framgår att kurserna Engelska 5 och Matematik 1a bygger på de kunskaper grundskolan ger eller motsvarande. I Skolverkets kommentarmaterial står vidare att grundskolans kursplan i engelska ingår i samma stegsystem som gymnasieskolans ämnesplan och att Engelska 5 utgår från den nivå som definieras av det centrala innehållet och kunskapskraven i årskurs 9.

Av den redogörelse som rektorn skickat till Skolinspektionen inför tillsynen framgår att det går sammanlagt 19 elever på programinriktat individuellt val. Av dessa går 7 elever sitt andra år på programmet medan 2 elever går sitt tredje år. En elev som intervjuats uttrycker att hen inte fått den hjälp som eleven behövt för att klara grundskoleämnena. Tidigare har eleverna fått individuell hjälp i grundskoleämnena, men detta har upphört, uppger eleven.

Skolinspektionen har, i samband med tillsynen tagit del av individuella studieplaner och scheman för elever som läser på olika introduktionsprogram. Enligt de individuella

studieplanerna för elever som går programriktat individuellt val har i år 1 gymnasiekurserna Matematik 1a liksom Engelska 5 exakt samma start- och slutdatum som motsvarande grundskoleämne; engelska och matematik, vilket bekräftas i intervju med studie- och yrkesvägledare. I något fall avslutas och betygsätts gymnasiekursen till och med innan grundskoleämnet avslutats, med resultatet att eleverna fått betyget F i gymnasiekursen. Detta upplägg syns också i elevernas individuella scheman där såväl gymnasiekursen som grundskoleämnet har separata schemapositioner. Dock läser eleverna grundskoleämnet endast vid ett tillfälle i veckan, medan eleverna läser gymnasiekursen vid två tillfällen enligt elevernas scheman. I samtliga fall är grundskoleämnena schemalagda till mellan klockan 15.30 och 16.50 under dagar då elevernas ordinarie skoldag inleds klockan 08.00. Detta är efter ordinarie undervisningstid, berättar eleverna. Lärare ur den ena intervjugruppen uttrycker att IMPRO-eleverna med denna organisation får ett tyngre schema än övriga elever. Detta är inte bra, uttrycker lärarna och säger att det finns en stor risk för att eleverna inte klarar av detta.

Även den andra lärargruppen som Skolinspektionen intervjuat och rektorn bekräftar att eleverna på programriktat individuellt val läser gymnasiekurser och grundskoleämnen parallellt. Lärarna säger att de ser att detta kan vara svårt för eleverna. Därför är det inte alla elever som blir klara med sina grundskoleämnen. Det kräver mycket av eleverna att läsa två på varandra följande kurser samtidigt, uppger en lärare. De svarar också att de diskuterat att det skulle vara bättre för eleverna att koncentrera sig på grundskoleämnet först. Rektorn säger att eleverna läser med sin gymnasieklass för att inte hamna utanför och att grundskoleämnet därför ligger utöver. Grundtanken är att eleverna ska bli klara under ett år. Dock fungerar detta inte alltid, uttrycker rektorn vidare och säger att eleven då kan få stöd och får läsa ämnet igen även nästa läsår.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skara kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skara kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att ansvariga på skolan inte lyckats tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero. Bedömningen görs utifrån att flera olika elevgrupper beskriver stora brister i studieron under vissa lektioner. Detta sammanhänger också med olika förhållningssätt hos lärare där vissa lärare agerar, medan andra inte vågar säga ifrån när elever stör undervisningen. Mot bakgrund av intervjuer med både lärare, elever och elevhälsa gör Skolinspektionen också bedömningen att bristerna i studiero ibland har organisatoriska orsaker, såsom lokalernas utformning, undervisningens planering och lektionernas längd. Detta strider mot skollagen som anger att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Skolinspektionen har intervjuat flera olika elevgrupper i samband med tillsynen. Av intervjuerna med eleverna framgår att det varierar mellan olika program, klasser och

lärare hur god studieron är på lektionerna. Några elever säger att det alltid råder studiero hos dem. Flera av eleverna uttrycker emellertid att det ofta brister i studieron i deras klasser och att eleverna inte respekterar varandra. En elev beskriver att det händer att elever bråkar och till och med slåss under vissa lektioner. Läraren försöker säga till, men sedan drar det igång igen, berättar eleven vidare. Flera andra elever uttrycker också att klassrumsklimatet varierar beroende på vilken lärare de har och lärarens ledarskap i klassrummet. Trots att det finns gemensamma ordningsregler så agerar inte heller lärarna alltid på samma sätt. En del lärare vågar inte säga ifrån och sätta gränser på det sätt de skulle behöva, uppger eleverna. Andra lärare säger till, visar ut elever som stör och har till och med avbrutit lektioner när det blivit för stökigt.

Elevernas bild av att det inte råder studiero i alla klasser bekräftas av representanter från elevhälsan. De beskriver att det i samtal med elever bland annat framkommit att det förekommer hög musik i klassrummen i de praktiska ämnena liksom prat, störande mobiler och lärare som inte kan hantera situationer som uppstår. Elevhälsan uttrycker också att det verkar vara olika mellan olika ämnen och när det gäller undervisning som bedrivs av olika lärare.

En annan komplikation är lyhörda lokaler i kombination med mycket folk i omlopp i korridorerna vilket leder till en hög ljudnivå och att eleverna störs, uppger elevhälsan vidare. Många elever störs också av att det finns fönster in i klassrummen. Exempelvis har vissa elever, enligt elevhälsan, sagt att det blir svårt för dem att sitta vid vissa platser i klassrummet när de har prov och att de störs av andra elever som bland annat är utanför klassrummet. Lärarna från introduktionsprogrammen som intervjuats håller med om att glasrutorna kan innebära ett visst störningsmoment, men säger också att detta blivit ett mindre problem sedan undervisningen organiserats så att eleverna har lektioner och raster samtidigt. Däremot uppger flera lärare som undervisar elever på nationella program att det finns andra organisatoriska orsaker som bidragit till att studieron brister, speciellt i vissa gymnasiegemensamma ämnen. Lektionerna är för långa, säger lärarna och uttrycker också att det faktum att eleverna läser i större, programövergripande grupper påverkar studieron negativt.

För eleverna som går på fordons- och transportprogrammet är det särskilt dålig studiero när lärarna övningskör med vissa elever, berättar både elever och lärare vid intervju. En grupp elever lämnas då med självständigt arbete och trots att det finns anvisningar och möjlighet till stöd från andra lärare i lokalerna klarar inte eleverna av detta ansvar utan stör varandra, säger lärarna.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skara kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skara kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Samverkan mellan lärare

Tillsynen visar att alla lärare som undervisar eleverna på yrkesprogrammen inte samverkar tillräckligt i arbetet med att nå utbildningsmålen. Bedömningen görs eftersom lärarna som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen inte ingår i några samverkansforum på yrkesprogrammen. Detta i kombination med att undervisningsgrupperna består av elever från flera olika program innebär att lärarna har svårt att planera undervisningen med utgångspunkt ifrån respektive program.

Enligt läroplanen ska alla lärare i gymnasieskolan samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Skolarbetet ska också organiseras så att eleven får möjlighet till överblick och sammanhang samt möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

Skolenheten Katedralskolan Ro B erbjuder utbildning på fyra yrkesprogram och fem introduktionsprogram. Vad beträffar yrkesprogrammen utgörs varje årskurs av en undervisningsgrupp per program med mellan 7 och 17 elever. Till skolenheten hör lärare i yrkesämnena, men rektorn beskriver att skolenheten samtidigt är beroende av andra skolenheter när det gäller tillgång till lärare i de gymnasiegemensamma ämnena. Det förekommer också att eleverna samläser med elever på andra program och att undervisning i de gymnasiegemensamma ämnena ges i blandade grupper.

Lärarna som intervjuats berättar att tjänsteunderlagen på skolenheten är små och att många lärare därför måste "hoppa" mellan flera olika program och flera olika skolenheter. På frågan hur detta påverkar lärarnas möjlighet till samplanering, svarar lärarna att det blir svårt för dem att planera undervisningen gentemot alla program de undervisar på. Lärarna uttrycker vidare att de påtalat problemen med organisationen i flera år. Det saknas ett systematiskt arbete som omfattar samtliga lärare på ett program, uttrycker lärarna och beskriver att lärare i de gymnasiegemensamma ämnena oftast är placerade i ett programarbetslag som tillhör något av de studieförberedande programmen. Utveckling och planering sker i programarbetslagen för respektive program, ett forum där alltså inte alla lärare deltar. Någon övergripande diskussion, där samtliga ämnen som ingår i elevernas utbildning deltar har inte förts på tio år, säger en lärare.

Rektorn uttrycker att det finns möjlighet för lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen att träffas vid behov. Däremot finns inga fastställda mötestider, säger rektorn. Rektorn uppger att han tycker att lärarna utgår ifrån examensmålen i sin undervisning men att det däremot varierar hur det fungerar med samverkan mellan lärarna.

Eleverna som intervjuats uttrycker att de sällan märker av sin yrkesinriktning i undervisningen i de teoretiska ämnena. Undervisningen känns inte anpassad, säger en elev och uttrycker att hen upplever som att undervisningen i vissa ämnen känns mer riktad till elever som läser studieförberedande program.

Elevehälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att elevehälsan på skolenheten inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. Istället arbetar den elevehälsa som finns, enligt samstämmiga utsagor, framförallt med löpande individärenden riktad mot grupper i vilka problem redan uppstått.

Detta är inte förenligt med skollagen, som anger att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Skollagen anger vidare att elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen anges att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv. Vidare förklaras att elevhälsan, genom att arbeta förebyggande och hälsofrämjande, ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. (prop. 2009/10:165 s. 277 och s. 656)

Elevhälsan på Katedralskolan Ro B består av skolsköterska och kurator. Utöver detta finns en skolläkare knuten till kommunen som bland annat sköter vaccinationer. I förvaltningen finns också skolpsykologtjänster, men dessa är vakanta vid tiden för tillsynen. När det gäller specialpedagogisk kompetens finns i hela gymnasieskolan en specialpedagog, som emellertid hör till en annan skolenhet och som också ska sluta, uppger elevhälsans representanter. Övriga specialpedagogtjänster på gymnasiet är vakanta.

När elevhälsans representanter beskriver sitt arbete nämner de att det genomförs hälsosamtal med elever i år 1. Vidare har elevhälsan regelbundna möten med mentorer och samråd med rektorn dit lärare kan anmäla oro för elever. Utöver detta finns öppen mottagning dit elever från de olika programmen kan vända sig. På frågan om elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande svarar elevhälsans representanter att detta arbete blir haltande på grund av personalbristen. Elevhälsan uttrycker att de skulle vilja arbeta mer med eleverna på gruppnivå, att de tydligt ser behoven av förebyggande insatser, men att de framförallt hinner med enskilda elevärenden. När insatser på gruppnivå ändå sker är det enbart på förekommande anledning, säger elevhälsan vidare.

Elevhälsan beskriver att de nu har planerat ett projekt som ska handla om livsstilsfrågor och som ska riktas till elever i år 2. Dock har detta ännu inte genomförts, utan planeras till senare delen av vårterminen 2017, uppger elevhälsan.

Även rektorn uppger att det inte finns tid för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet och att han delar elevhälsans uppfattning gällande att elevhälsan inte hinner med sitt uppdrag. De har även haft ett tapp när det gäller kuratorskompetens, uppger rektorn vidare vilket också påverkat den hjälp enskilda elever kan få. Rektorn lyfter särskilt fram elever på språkinroduktionsprogrammet, som bor utan vårdnadshavare och som inte heller får den hjälp de skulle behöva i sina boenden.

Studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att den studie- och yrkesvägledning som finns på skolenheten inte riktas till samtliga elevgrupper i den utsträckning som är nödvändigt för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför framtida studie- och yrkesval. Framförallt är det för eleverna som går på språkinroduktionsprogrammet som studie- och yrkesvägledningen inte används. Även om eleverna har möjlighet att på egen hand söka upp studie- och yrkesvägledare kan den studie- och yrkesvägledande verksamheten inte anses tillräcklig då de vägledande inslagen på detta sätt enbart riktas till vissa elever. Skolenheten har inte heller visat hur de på andra sätt tillgodoser

alla elevers behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Detta strider mot skollagen som anger att alla elever i gymnasieskolan ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Den studie- och yrkesorienterande verksamheten har tidigare bedömts inom ramen för ett kvalitetsgranskningsprojekt som Skolinspektionen genomfört på just språkintruktionsprogrammet vid Katedralsskolan Ro B under våren 2016. I beslut den 28 juni 2016 (dnr: 400-2015:6585) identifierades studie- och yrkesvägledningen som ett utvecklingsområde och det konstaterades att eleverna behövde få tillgång till studie- och yrkesvägledning tidigt i sin utbildning, för att de ska ges möjlighet att göra medvetna och självständiga val gällande sin studie- och yrkesinriktning. Av beslut den 27 april 2017 framgår att fortsatt uppföljning av detta utvecklingsområde ska ske inom ramen för regelbunden tillsyn.

Av intervjuer med studie- och yrkesvägledare (SYV) och lärare framgår att det tidigare funnits en SYV som varit knuten till verksamheten på introduktionsprogrammen, men att denne nu slutat. Istället ska detta uppdrag nu utföras av en annan SYV i kommunen.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen intervjuat de studie- och yrkesvägledare som fortfarande arbetar mot elever inom gymnasieskolan i Skara. De berättar hur de arbetar och vilka insatser som riktas till eleverna under elevernas utbildning, bland annat information om individuella val och olika utbildningsvägar. Dock, uppger SYV-arna att det på generell nivå inte finns insatser riktade mot eleverna som går språkintruktionsprogrammet. Vi finns tillgängliga, säger en av de intervjuade, men det finns däremot inte möjlighet till individuella samtal av tidsmässiga skäl. Inte heller den SYV som tidigare arbetade mot skolenheten hade tid för vägledning av fler än de elever som är på väg att avsluta sin utbildning på introduktionsprogrammen och därför söker gymnasieskola, eller annan sysselsättning. Samtidigt har eleverna på språkintruktionsprogrammet ett stort behov av att få förståelse för det svenska skolsystemet och vilka möjligheter som finns, uttrycker SYV. Befintligt arbetssätt motsvarar alltså inte elevernas behov. Tillgången till studie- och yrkesvägledning är väldigt viktig för elevernas motivation, uttrycker också lärarna vid intervju. Lärarna beskriver att de försöker täcka upp bristen på SYV, men uttrycker att de inte har den kunskap som krävs.

Även rektorn bekräftar att eleverna som går på språkintruktionsprogrammet inte ges tillräcklig studie- och yrkesvägledning. Detta är en stor brist utifrån elevernas behov, uppger rektorn och uttrycker att det även skulle kunna bli bättre för de elever som går på andra introduktionsprogram. Däremot är tillgången på studie- och yrkesvägledning inget problem för eleverna på yrkesprogrammen vid skolenheten, enligt rektorn.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skara kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skara kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Utredningen visar att det systematiska kvalitetsarbetet brister på skolenheten. Visserligen finns det en dokumenterad uppföljning av kunskapsresultat och resultaten av arbetet med trygghet och studiero. Dock är den uppföljning som sker av resultaten i introduktionsprogrammen alltför begränsad eftersom den enbart består av en redovisning av det antal elever som gått vidare till annan utbildning liksom resultat på nationella prov. Att det inte finns någon redovisning av exempelvis resultaten i olika gymnasiekurser eller grundskoleämnen gör att rektorn inte har någon fullständig bild av hur det går för eleverna. Det visar sig vid intervjuer att det inte heller är de redovisade resultaten eller någon annan dokumenterad uppföljning som är utgångspunkten för vilka utvecklingsinsatser som beslutas för introduktionsprogrammen. Beträffande de nationella programmen bedömer Skolinspektionen att det är en brist att en så stor del av lärargruppen (de lärare som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen) står utanför uppföljning och analys av resultaten eftersom dessa lärare inte ingår i skolenheten.

Ovanstående innebär sammantaget att rektorn inte har en fullständig bild av resultaten och vad dessa kan bero på som kan tjäna som underlag för beslut om åtgärder för att utveckla verksamheten. Detta strider mot skollagen som anger att rektorn, på skolenhetsnivå ska ansvara för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen begärt och tagit del av dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet för skolenheten. I dokumentet "Kvalitetssammanställning läsåret 2015/2016, enhet B" finns tidigare mål beskrivna, liksom en beskrivning av hur arbetet med att nå dessa förflutit under året. Vidare finns i dokumentet en viss beskrivning och analys av resultaten samt hänvisningar till dokument med kompletterande information. Gällande introduktionsprogrammen är det emellertid endast det antal elever som gått vidare till nationella program eller vuxenutbildning som redovisas. Det finns i dokumentet också en hänvisning till tabell med resultaten i nationella ämnesprov. Avslutningsvis listas de nya mål som satts upp för nästkommande läsår.

Rektorn beskriver att det systematiska kvalitetsarbetet består av att det för varje program rapporteras betyg, resultat i de nationella ämnesproven och genomströmningen av elever. Detta underlag är utgångspunkten för de utvärderingar som sedan i juni sker i varje programarbetslag. Då analyserar programmets lärare resultaten utifrån sina mål. Beträffande yrkesprogrammen är däremot inte lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena med i dessa analyser. De sitter istället i enhetsövergripande ämneslag och analyserar utvecklingen generellt på Katedralskolan

i varje ämne. Lärarna som undervisar på de nationella programmen uttrycker att det saknas ett systematiskt arbete som omfattar hela programmen. När utvecklingsarbetet sker i programarbetslagen för respektive program, är detta ett forum i vilket inte alla lärare som undervisar eleverna deltar. Någon övergripande diskussion, där samtliga ämnen som ingår i elevernas utbildning finns med har inte förts på tio år, säger en lärare.

Beträffande introduktionsprogrammen är det enbart andelen elever som avslutar sin utbildning och påbörjar ett nationellt program som följs upp, och efterfrågas, uppger rektorn. Det finns däremot ingen dokumenterad uppföljning av resultaten i de olika introduktionsprogrammen och inte heller någon uppföljning av resultaten i olika ämnen eller kurser på dessa. Detta bekräftas även av lärarna som undervisar på introduktionsprogrammen och som ger uttryck för att det nog inte finns någon som har en samlad bild av resultaten på mer detaljerad nivå. Lärarna beskriver att de brukar prata om hur många elever som blir behöriga varje vår, men däremot inte vad det kan bero på.

På frågan hur målen i det dokumenterade systematiska kvalitetsarbetet tagits fram svarar rektorn att de mål som finns dokumenterade framförallt är Katedralskolans gemensamma. Däremot bryter varje programarbetslag ner målen utifrån de behov som finns på respektive program. När Skolinspektionen frågar lärarna om programarbetslagens nedbrutna mål är framtagna utifrån en uppföljning av resultaten, svarar en av lärargrupperna att det snarare handlar om behov som de själva ser i arbetet. Det finns däremot ingen mer systematisk uppföljning som utgångspunkt.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skara kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skara kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Skara kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Skara kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

Fredrik Mattsson
Enhetschef

Frida Eek
Utredare/Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilaga 1: Fakta om Katedralskolan Skara Ro B

Fakta om Katedralskolan Skara Ro B

Katedralskolan i Skara kommun är indelad i tre skolenheter. Varje skolenhet leds av en rektor. Detta beslut rör Katedralskolan Ro B som erbjuder utbildning inom fyra nationella program och fem introduktionsprogram. De nationella programmen är yrkesprogrammen bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, fordons- och transportprogrammet samt handels- och administrationsprogrammet. På skolenheten finns också introduktionsprogrammen preparandutbildning, programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion. Vid tiden för tillsynen har skolenheten totalt 346 elever, varav 130 elever går på de nationella programmen och 216 elever går på introduktionsprogrammen.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat nationella yrkesprogram

Skolverkets nationella uppföljningsstatistik visar att 81 procent av de elever som avslutade ett nationellt yrkesprogram vid skolenheten med avgångsbetyg våren 2016 fick gymnasieexamen. Detta är lägre än motsvarande andel bland alla elever i riket (87 procent). Den genomsnittliga betygspoängen för de elever som avslutade sin utbildning på skolenheten våren 2016 var 12,8. Detta är något lägre än motsvarande betygspoäng för alla elever på nationella yrkesprogram i riket (13,0). Betygspoängen varierar mellan olika program. På bygg- och anläggningsprogrammet (BA) var den genomsnittliga betygspoängen 13,6 (12,8 i riket) och på el- och energiprogrammet (EE) 12,5 (12,7 i riket). Betygspoängen har ökat på BA och minskat på EE i jämförelse med läsåret 2014/15. De genomsnittliga betygsresultaten för fordons- och transportprogrammet (FT) och handels- och administrationsprogrammet (HA) saknas det statistik för läsåret 2015/16 på grund av att antalet elever är för lågt att redovisa statistiskt.

Kunskapsresultat introduktionsprogram

När det gäller introduktionsprogrammen finns det ingen samlad nationell statistik över kunskapsresultaten. Inte heller huvudmannen har redovisat någon fullständig sammanställning över elevernas kunskapsresultat.

Resultat av arbete med trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät som genomfördes våren 2016, inför tillsynen, med eleverna i årskurs 2 på skolenheten var andelen svarande 73 procent (66 av 90 elever). Av dessa svarar 71 procent av eleverna att påståendet *Jag har studiero på lektionerna* stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra. Motsvarande för samtliga deltagande skolor i enkätomgången var 69 procent. På påståendet *Jag känner mig trygg i skolan* svarar 92 procent av eleverna att det stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra, motsvarande för samtliga deltagande skolor i enkätomgången var 89 procent.